

Vprašanje; kdo je kompetenten za duševno terapijo, skuša Zalokar razumeti in nanj odgovoriti kompleksno: »Kadar imamo pred seboj pacienta, ki trpi zaradi stisk, kot so n. pr. anksiozna stanja, je naravno pričakovati, da bo dobil ustrezno pomoč in nasvet le pri človeku, ki je zmožen zaobjeti celotno situacijo in se hkrati pacientu odpreti. Tu pa nastajajo težave, pa najsi gre za zdravnika, psihologa ali duhovnika. Vsak izmed njih običajno sledi modelom ravnanja, ki jih pretežno uporablja na svojem področju.« (str. 22) Toda čeprav je »Immanuel Kant menil, da je za zadeve duha bolj pristojna filozofija kot medicina« (str. 57), se kljub temu avtor knjige *O tesnobi našega časa* v splošnem bolj nagiba k stališču, da sta za duševne, zlasti pa psihosomatske stiske sodobnega človeka najbolj pristojna zdravnik in psihiater.

Vloga psihiatra je v Zalokarjevi knjigi razumljena v dokaj tradicionalnem pomenu: psihiater v odnosu do »pacienta« (narekovaje, ki naj bi izrazili spornost tega izraza, bom v nadaljevanju opuščal) nastopa kot zdravnik duševne bolezni oz. stiske, kot tisti, ki v odnosu do pacienta stoji na trdnih tleh medicinske znanosti, hkrati pa je tudi njegova glavna naloga, da pacienta, ki »zaniha v svoji bivanjski trdnosti« (str. 35), reintegrira nazaj v obstoječi družbeni sistem. Čeprav se Zalokar zavzema za dialog (= obojesmerno komunikacijo, »pretakanje, empatijo«) med zdravnikom-psihiatrom in pacientom, pa v njegovi študiji ostajajo nevprašljive tako predpostavke sodobne psihiatrije kakor tudi njena osnovna maksima resocializacije pacienta v obstoječi družbeni sistem. Zato tudi pojem tesnobe ni dosledno filozofsko-zgodovinsko tematiziran, čeprav naslov knjige to tematizacijo obeta in v knjigi ne manjka filozofskih citatov in navezav. Tesnoba je razumljena predvsem kot tesnoba posameznika, ki jo mora premagati, da bi kot osebnost lahko v družbi funkcioniral, manj pa kot »tesnoba našega časa«. Na drugačen način povedano, v Zalokarje-

isti strani najdemo citati iz Radhakrishnana, Al Ghasalija in Pascala, kar sicer ne bi bilo napak, če ne bi avtor skušal najti med temi tremi misleci le preveč splošni skupni imenovalec; seveda bi v primeru bolj precizne komparacije knjiga močno preseгла začrtani obseg. – Najboljše poglavje v »filozofskem« delu je bržkone tisto o strahu pred smrtjo: spoznanje, ki tragično opredeljuje sodobnega človeka, da »smrti ne znamo več osmisliti« (str. 49), se pri Zalokarju navezuje na izkustvo, da imajo »pri tabujanju smrti... posebno mučno vlogo oddelki za intenzivno terapijo v sodobnih bolnišnicah.« (str. 50) Avtor večkrat navaja znanega psihoterapevta dunajske šole Viktorja E. Frankla, ki je razvil metodo »zdravljenja s smislom«; verjetno ni slučaj, da je pri Mohorjevi družbi istočasno z Zalokarjevo knjigo izšel prevod Franklovega dela *Psiholog v taborišču smrti*. Obe knjigi se medsebojno dopolnjujeta.

Sklepno poglavje Zalokarjeve knjige odpira nova obzorja in znatno presega že znane ter družbeno bolj ali manj akceptirane okvire sodobne psihiatrične znanosti. »Spoznanje, da je tesnoba del življenja, nam narekuje, da se je privadimo in jo sprejmemo...«, tako začena avtor sklepno poglavje, pri čemer to »sprejetje tesnobe« ne razume resignirano in fatalistično, temveč kot »aktivno« sprejetje, kot »sprejetje križa nase«, če se izrazimo z besedami kristjana (vendar ne gre za zgolj krščansko pojmovanje križevnega pota, ampak širše: za to, da človek s pogumom in odgovornostjo sprejme svojo usodo, svojo tesnobo, nase; – misel, ki je blizu npr. tudi Sartrovemu ateističnemu eksistencializmu). Pretežno funkcionalistični sodobni psihiatriji takšna trditev o »sprejetju tesnobe« gotovo zveni tuje, kar je razumljivo, saj nasprotuje njeni osnovni maksimi – resocializaciji posameznika v ekonomistično in funkcionalistično usmerjeno družbo. V okolju, kjer mora človek čim bolj brezhibno delovati, da bi sploh preživel, ni in ne sme biti prostora za kako